

Borut Savski - Električni Jezus (2004 - 2006)

Prva ideja Električnega Jezusa se je porodila nekaj tednov pred seminarjem TURNING SOUNDS 2 v Varšavi na Poljskem, maja 2004. Povezava na stran http://absurdevidence.radiostudent.si/borut/zvok_kot_metafora/ ali http://www.3via.org/zvok_kot_metafora/. Skulptura / instalacija je označena kot miniatura, ker je bilo za realizacijo potrebno malo časa in malo materiala. Vendar pa je bila pot razmisleka obratna – ne od celovite ideje h gradnji objekta, ampak od pomensko bogatega simbola k razgradnji v cel niz osnovnih idej.

Performens Električni Jezus 1, galerija Zacheta Varšava, maj 2004

Mali Jezus v galeriji Kapelica, november 2005 | v galeriji ESC Graz, september 2006

Instalacijo sem zgradil neposredno med 45-minutnim (meta) predavanjem, ki je bilo že prej označeno kot performans. Objekt je bil le delno delujoč, vendar je bila njegova funkcionalnost namenjena prav performansu gradnje. Konferenca je bila zanimiva, saj je skušala na enem mestu zbrati tako različne posameznike, kot so skladatelji ter Dj-je. V simbolnem bi to pomenilo: »združimo telo in duha!« (čeprav se je nato pokazalo, da so bili Dj-ji tisti, ki so spraševali »kje je logika!« (eksperimentalne glasbe)). Tudi pri gradnji Električnega Jezusa

je šlo za vprašanje telesa (->improvizacije) in duha (->strukture). Meso (telo, trenutek, tekoči čas, materialna / oprijemljiva realnost...) in Struktura (duh, ne-materialno / abstraktno – a enako realno, koncept časa, zmožnost uvideti popolno,...).

Močno simbolno polje (Jezus na križu), ki je bilo prisotno, je omogočilo hkratno občutenje / razlikovanjem različnimi konteksti (->evaluacijskimi polji – diskurzivnimi polji, ki proizvedejo pomen). Gre za vertikalno prebadanje skozi plasti različnih diskurzov. Orodje za to je bilo nekaj psihoanalize (in psihologije). Osrednji del predavanja je bil celosten pristop uravnovežanja dualističnih vrednosti, ki so osnova vsakršne spoznavne matrice (-> diskurzivno polje). Evaluacijsko polje je bilo označeno kot dinamičen sistem, ki ga oblikuje aktivni (->generativni) udeleženec z kibernetiko / autopoetsko (nelinearno in kompleksno) zanko samo-opazovanja. Zadnje ne omogoča, da bi bila krožnost spoznave precizna (enoznačna), saj pri tem nujno prihaja do nizanja (zaporedij) asociativnih prevodov / translacij / transformacij / reprezentacij. Kljub temu se človeški um lahko dotakne popolnega / absolutnega. Predavanje se je začelo z enačbo Človek=Stroj=Bog (Human=Machine=God). Reprezentacija absolutnega je Bog. Angleški jezik je pri tem v veliko pomoč:

Man=Machine=God
|| ||
Mean Good

Ta enačba vodi v odnose (hu)man=mean, god=good – torej smo še trdneje v "uravnovešanju". Prva ideja za instalacijo je bil nekakšen preprost sistem poslušanja in ustvarjanja zvoka, s tem da bi posamezni elementi poslušali zvok celote in s posledičnim gibanjem prispevali k spremembam zvoka celote. Podobno kot pri projektu »Zvočni biotop« bi to potekalo na ravni nadzirane mikrofonije. Metafora družbe ali "kolektivnega principa". Na dveh straneh poenostavljenega sistema bi bila dva elementa, ki bi delovala kot dve strani tehtnice. Na sredini bi bil motor, ki bi pretvarjal zaznani zvok v gibanje – zdaj malo na levo, zdaj malo na desno. Ideja razpela / križa je po tem postala jasna. Manjkal je le še sistem za elastično vračanje »tehtnice« v ravnotežno lego – da, zvit kos gumijaste cevi (z notranjo shranjeno torzijsko energijo) je postal Jezus. Jezus je torej element »uravnoveževanja«. Prej je kazalo na to, da je Jezus bližnjica človeka do boga (v zgornji enačbi je to vlogo imel stroj / »machine«). Res, koncepti (ideje, vera, motivacija, ideologije,...) so popolnejši / trdnejši od človeka.

Po predavanju je postalo jasno, da je Jezus, kot metafora človeškega trpljenja (-> pasijon), sila, ki uravnoveša (svet). No, motor je bil sicer preslaboten (-> ali morda Jezus premočan?).

In povezava s psihoanalizo: manko, kot neločljivi del človeške psihologije je enak ... trpljenju. To je tudi bistvena os, okoli katere se vrti (uravnoveša) vse. Temeljna motivacijska os.

Dodaten razmislek se je vrtel še okoli vloge časa. Tehtnica lahko predstavlja dualni vrednosti preteklost in prihodnost, z uravnoveženo točko, ki je tekoča sedanost – ta je dinamična. Tu se odpre polje telesnega (tukaj in zdaj), čustvenega in statičnega abstraktnega – polje uma.

Električni Jezus 2 – distribuirano telo in študij simbolov

Nadaljnje delo je potekalo v skladu z domisleki, ki se tičejo gradnje sistemov / objektov / »teles«. Umetno telo, ki ni podobno človeku, je tudi drugače sestavljeno. Oko je lahko večje od glave, glava je lahko na tleh, namesto dveh rok je lahko le ena, itd... Dodatna vprašanja so še: kaj je pri stroju srce, kaj možgani, itd... - govorim o t.i. »distribuiranem / porazdeljenem« telesu. Pri prvi izvedbi »distribuiranega telesa« sem ponovno posegel po Električnem Jezusu. Telo je bilo grobo spleteno iz žic, vmes so bile črne škatle z elektroniko in senzorji. Ideja kablov je povsem jasna – to so žile telesa, funkcijske škatle so notranji organi, senzorji pa so organi zaznavanja. To je preprosto razumevanje, saj je jasno, da ljudje prav vse zgradimo (in razumemo, merimo) po svoji podobi.

Predstavitve Električni Jezus na gradu Kodeljevo, junij 2005

Tretja različica Električnega Jezusa je temeljila na študiji premičnih (mehanskih) elementov in novih načinov prenosov gibanja. Za zanimiv gibalni element se je izkazal pentagram, ki je prav tako izjemno močan simbol. Gre za preplet, pri katerem s stiskanjem dveh stranskih krakov dosežem iskano vertikalno gibanje (kar je lastnost človeka – da se z umom dvigne nad stopnjo živali). Zanimivo je bilo, ko se je pokazalo, da je peterokotnik tudi prvi simbol prav za Jezusa (seveda, davno pred tem pa je bil to simbol za človeka – podobnost je seveda jasna).

Predstavitve Električnega Jezusa 2 na razstavi »Totem in Tabu« v galeriji Kapelica, 29. november 2005

